

СОДЕРЖАНИЕ

ПАТРИАРШИЕ ЭНЦИКЛИКИ И ГРАМОТЫ БЛАГОСЛОВЕНИЯ

Послание ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН , по поводу праздника Рождества нашего Господа Иисуса Христа и Богоявления.	5
Послание ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН , по случаю Дня Вооруженных сил	9

ПРОПОВЕДИ

Проповедь ПРОТОАРХИМАНДРИТА ШАГЕ АНАНЯНА , произнесенная во время Св. Литургии в монастыре Св. Гаяне	11
Проповедь ЕПИСКОПА ВРТАНЕСЯНА АБРААМЯНА , произнесенная во время Святой Рождественской Св. Литургии Сочельника в монастыре Св. Гаяне.	15
Проповедь АРХИМАНДРИТА МАТТЕОСА ПОГОСЯНА , произнесенная во время Св. Литургии в монастыре Св. Гаяне	19
Проповедь ЕПИСКОПА МУШЕГА БАБАЯНА , произнесенная в монастыре Св. Гаяне во время соборования архиепископа Ариса Ширваняна	22
Проповедь ИЕРЕЯ АЙКАЗУНА СААКЯНА , произнесенная во время Св. Литургии в монастыре Св. Гаяне.	24
Проповедь ПРОТОИЕРЕЯ ХОРЕНА КИРАКОСЯНА , произнесенная во время Св. Литургии в монастыре Св. Гаяне	30
Проповедь АРХИМАНДРИТА МОВСЕСА САРКИСЯНА , произнесенная во время Св. Литургии в монастыре Св. Гаяне	34

РЕЛИГИОВЕДЕНИЕ

- ПРОТОАРХИМАНДРИТ ШАГЕ АНАНЯН** — Hebraica veritas vs. Graeca veritas: вопрос боговдохновенности библейского текста согласно церковным отцам и архимандритам первых трех веков христианства. 37
- СВ. ГРИГОРИЙ БОГОСЛОВ (НАЗИАНЗИН)** — Слово 28, о богословии второе 56
- КАТОЛИКОС СИМЕОН ЕРЕВАНЦИ** — Возвращенный долг 70

ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

- МАРИАМ МАРГАРЯН, ГАРИК ПОГОСЯН** — Армянская Апостольская Святая Церковь и проблемы всеобщего преобразования правления 90
- ЛИЛИТ СИМОНЯН** — Блаженный Тодик и столпы небесного света 105
- ЭДГАР ОГАНИСЯН** — Первое путешествие американских протестантских миссионеров в Армению и их исследования в 1830—1831 гг. 120
- АВАГ АРУТЮНЯН** — «Союз воинствующих безбожников» — провалившийся проект компартии 133

СООБЩЕНИЯ

- НОРАЙР КАЗАРЯН** — Эпос «Сасна црер» как солнцепоклоннический миф. . . 142

РЕЦЕНЗИИ. БИБЛИОГРАФИЯ

- АСАТУР САРЯН, ЛИДА ТЕЛОЯН** — Список документов патриаршего архива 153

НЕКРОЛОГ

- Архиепископ Арис Ширванян. 158

CONTENTS

PONTIFICAL ENCYCLICALS, LETTERS OF BLESSING

Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, on the occasion of the feast of Nativity and Theophany of our Lord Jesus Christ 5

Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, on the occasion of the Army Day 9

SERMONS

Sermon delivered by **PROTO-ARCHIMANDRITE SHAHE ANANYAN** during the Divine Liturgy celebrated at St. Gayane Monastery 11

Sermon delivered by **BISHOP VRTANES ABRAHAMYAN** during the Divine Liturgy celebrated at St. Gayane Monastery on the Eve of the Nativity 15

Sermon delivered by **ARCHIMANDRITE MATTHEOS POGHOSYAN** during the Divine Liturgy celebrated at St. Gayane Monastery 19

Sermon delivered by **BISHOP MUSHEGH BABAYAN** during the last unction of Archbishop Aris Shirvanian at St. Gayane Monastery 22

Sermon delivered by **FR. HAYKAZUN SAHAKYAN** during the Divine Liturgy celebrated at St. Gayane Monastery 24

Sermon delivered by **ARCHPRIEST KHOREN KIRAKOSYAN** during the Divine Liturgy celebrated at St. Gayane Monastery 30

Sermon delivered by **ARCHIMANDRITE MOVSES SARGSYAN** during the Divine Liturgy celebrated at St. Gayane Monastery 34

RELIGIOUS STUDIES

PROTO-ARCHIMANDRITE SHAHE ANANYAN — Hebraica veritas vs. Graeca veritas — the issue of divine inspiration of the biblical text according to the fathers and teachers of the early Church (I–III cc.)	37
ST GREGORY THE THEOLOGIAN (OF NAZIANZUS) — Oration 28: The Second Theological Oration	56
CATHOLICOS SIMEON OF YEREVAN — Debt repayment	70

HISTORICAL-PHILOLOGICAL STUDIES

MARIAM MARGARYAN, GARIK POGHOSYAN — Armenian Apostolic Holy Church and the problems of transformation of global governance.	90
LILIT SIMONYAN — Blessed Fr. Todik and the pillars of heavenly light	105
EDGAR HOVANNISYAN — The first trip and studies of American Protestant preachers in Armenia in 1830–1831	120
AVAG HARUTYUNYAN — “Union of Fighting Atheists”: a failed project of the communist party	133

ESSAYS

NORAYR GHAZARYAN — “Daredevils of Sassoun” epic as a myth of sun worship	142
--	-----

LITERARY REVIEW

ASATUR SARYAN, LIDA TELOYAN — List of documents of the Catholicos’ archive	153
--	-----

OBITUARY

Archbishop Aris Shirvanian	158
--------------------------------------	-----

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆԵՐ. ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԳՐԵՐ

- Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ** պատգամը
մեր Տեր Յիսուս Զրիստոսի Սուրբ Ծննդեան եւ Աստուածայայտնության
տոնի առիթով 5
- Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ** ուղերձը
Բանակի օրույ առիթով 9

ՔԱՐՈՉԽՕՍԱԿԱՆ

- Տ. ՇԱՀԷ Ծ. ՎՐԴ. ԱՆԱՆԵԱՆԻ** քարոզը՝ խօսուած Ս. Գայանէ վանքում
մատուցուած Ս. Պատարագին. 11
- Տ. ՎՐԹԱՆԷՍ ԵՊՍ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ** քարոզը՝ խօսուած Ս. Գայանէ վանքում
մատուցուած Ս. Ծննդեան Ճրագալոյցի Ս. Պատարագին. 15
- Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ՎՐԴ. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ** քարոզը՝ խօսուած Ս. Գայանէ վանքում
մատուցուած Ս. Պատարագին. 19
- Տ. ՄՈՒՇԵՂ ԵՊՍ ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ** քարոզը՝ խօսուած Ս. Գայանէ վանքում
Տ. Արիս արք. Շիրվանեանի վերջին օծման ժամանակ. 22
- Տ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԲՀՆՅ. ՍԱՀԱԿԵԱՆԻ** քարոզը՝ խօսուած Ս. Գայանէ
վանքում մատուցուած Ս. Պատարագին 24
- Տ. ԽՈՐԷՆ ԱԷ. ԲՀՆՅ. ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆԻ** քարոզը՝ խօսուած Ս. Գայանէ
վանքում մատուցուած Ս. Պատարագին 30
- Տ. ՄՈՎՍԷՍ ՎՐԴ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ** քարոզը՝ խօսուած Ս. Գայանէ վանքում
մատուցուած Ս. Պատարագին. 34

ԿՐՕՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

- Տ. ՇԱՀԷ Ծ. ՎՐԴ. ԱՆԱՆԵԱՆ** — Hebraica veritas vs. Graeca veritas
Աստուածաշնչի բնագրային ներշնչականության հարցը՝ ըստ Ա.—Գ. դարերի
եկեղեցական ուսուցիչների ու հայրերի 37

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ (ՆԱԶԻԱՆՉԱՑԻ) — Ճառ ԻԸ.

Աստուածաբանության մասին, երկրորդ 56

ՍԻՄԷՈՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԵՐԵՒԱՆՑԻ — Պարտավճար 70*ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ***ՄԱՐԻԱՄ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, ԳԱՐԻԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ — Հայաստանեայց**Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին եւ համընդհանուր կառավարման
կերպափոխման հիմնախնդիրները 90**ԼԻԼԻԹ ՍԻՄՈՆԵԱՆ —** Երանելի տէր Թողիկը եւ երկնային լոյսի սիւները 105**ԷԴԳԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ —** Ամերիկացի բողոքական քարոզիչներիառաջին ճամփորդութիւնը եւ ուսումնասիրութիւնները Հայաստանում
1830—1831 թթ. 120**ԱԵԳՉ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ —** «Մարտնչող անաստուածների միութիւնը»՝

կոմկուսի չկայացած նախագիծ 133

*ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ***ՆՈՐԱՅՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ —** «Սասնայ ծռեր» էպոսը՝ իբրեւ արեւապաշտական

դիցապատում 142

*ԳՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ***ԱՍԱՏՈՒՐ ՍԱՐԵԱՆ, ԼԻԴԱ ԹԵԼՈՅԵԱՆ —** Յուցակ վաւերագրաց

կաթողիկոսական դիւանի 153

*ՄԱՀԱԳՐԱԿԱՆ***Տ. Արիս արք. Ծիրվանեան 158**